

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 20. maijā
(OR. fr)

9258/1/22
REV 1

DATAPROTECT 163
JAI 699
ENFOPOL 286
COPEN 203
RELEX 685
TITULAIRES 2
POLCOM 37

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	delegācijas
Temats:	Personas datu nosūtīšana – prezidentvalsts dokuments

Lai sagatavotos Tieslietu un iekšlietu padomes sanāksmei **2022. gada 9. un 10. jūnijā**, pielikumā ir pievienots minētais dokuments.

Personas datu nosūtīšana pēdējās desmitgadēs ir kļuvusi par būtisku ekonomisku, drošības un stratēģisku jautājumu. Eiropas Savienība, 2016. gadā pieņemdamā Eiropas Datu aizsardzības regulu un Policijas/tiesiskuma direktīvu, papildināja un konsolidēja Eiropas tiesisko regulējumu datu aizsardzības jomā, kas jau bija inovatīvs, un padarīja to par globālu standartu.

Eiropas modelis personas datu nosūtīšanas jomā

Starptautiskās nosūtīšanas jomā ar Eiropas dokumentiem izveidotajā instrumentu kopumā ir viens pamatinstruments – lēmums par aizsardzības līmeņa pietiekamību. Tas ir unikāls un oriģināls tiesību akts: tapis divpusējās sarunās, tas nav starptautisks nolīgums, bet Eiropas Komisijas lēmums, kas ir pieņemts pēc Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas atzinuma saņemšanas un īstenojot komiteju procedūru ar dalībvalstu iekļaušanu. Arī Eiropas Parlaments pievērš lielu uzmanību darbam šajā jomā.

Vispazīstamākais piemērs lēmumam par aizsardzības līmeņa pietiekamību ir *Privacy Shield* ("Privātuma vairogs"). Datu nosūtīšana no Eiropas Savienības uz Amerikas Savienotajām Valstīm rada gan ievērojamus datu nosūtīšanas apjomus, gan ir būtisks ekonomikas un drošības faktors abās Atlantijas okeāna pusēs. Tāpēc abos kontinentos komerclietu jomā tik spēcīga rezonanse bija tam, ka Eiropas Savienības Tiesa 2015. gadā ¹ par spēkā neesošu atzina *Safe Harbor* ("Drošības zonu") un vēlāk, 2020. gada jūlijā ², – *Privacy Shield* ("Privātuma vairogu").

¹ ES Tiesas 2015. gada 6. oktobra spriedums lietā *Schrems I* C-362/14.

² ES Tiesas 2020. gada 16. Jūlija spriedums lietā *Schrems I* C-311/18.

Eiropas Komisijas priekšsēdētājs un Amerikas Savienoto Valstu prezidents 2022. gada 25. martā paziņoja, ka pēc gandrīz gadu ilgām sarunām "principā" ir panākta vienošanās par galvenajām to regulatīvo reformu iezīmēm, kuras Amerikas Savienotajās Valstīs ir vajadzīgas tāda garantijas līmeņa sasniegšanai, kāds ir nepieciešams, lai pieņemtu jaunu lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību, kas ļautu nosūtīt personas datus Amerikas Savienotajās Valstīs sertificētiem uzņēmumiem. Komisija var pieņemt lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību, ja saskaņā ar ES Tiesas atgādinātajām prasībām tiek pietiekami garantēta nepieciešamības un proporcionālītātes principa ievērošana attiecībā uz valsts iestāžu piekļuvi datiem un ja ir izveidots tiesiskās aizsardzības mehānisms, kas pieejams Eiropas pilsoņiem un iedzīvotājiem, kuri atbilst Pamattiesību hartā noteiktajiem kritērijiem. Tātad ir jānodrošina, lai tiktu pilnībā ievērotas to personu tiesības, kuru dati tiek nosūtīti. Šā lēmuma pieņemšana Eiropas Savienībai ir liels pārbaudījums: lai ekonomikas dalībnieki varētu turpināt savu darbību, ir tiešām jāpanāk vienošanās, pilnībā ievērojot Savienības tiesību aktus tā, kā tos ir interpretējusi Eiropas Savienības Tiesa.

Pašlaik ir spēkā arī vairāki citi lēmumi par aizsardzības līmeņa pietiekamību:

- Komisija saskaņā ar tiesību aktiem, kas pastāvēja pirms VDAR, ir pieņēmusi vienpadsmit lēmumus par aizsardzības līmeņa pietiekamību ³;
- Kopš VDAR stāšanās spēkā ir pieņemti četri lēmumi par aizsardzības līmeņa pietiekamību: trīs no tiem groza VDAR piemērošanas jomu attiecībā uz nosūtīšanu uz Japānu, Apvienoto Karalisti un Dienvidkoreju un viens ir pieņemts, īstenojot direktīvu policijas/tiesiskuma jomā attiecībā uz nosūtīšanu uz Apvienoto Karalisti.

³ https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/international-dimension-data-protection/adequacy-decisions_en/ - Andora, Argentīna, Džērsija, Gērnzija, Fēru Salas, Izraēla, Jaunzēlande, Kanāda, Menas Sala, Šveice, Urugvaja.

Šie lēmumi par aizsardzības līmeņa pietiekamību ir svarīgs instruments, lai popularizētu Eiropas modeli; ir arī svarīgi atzīmēt, ka vairākas valstis savos tiesību aktos ir izstrādājušas līdzīgus nosūtīšanas instrumentus un dažas, konkrētāk Apvienotā Karaliste un Šveice, automātiski par pietiekamu atzīst tādu aizsardzības līmeni datu nosūtīšanai uz trešām valstīm, kuru Komisija atzinusi par pietiekamu; turklāt līdztekus Eiropas lēmumam par aizsardzības līmeņa pietiekamību Japāna ir pieņēmusi pati savu lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību attiecībā uz nosūtīšanu no Japānas uz Eiropas Savienību.

Lai saglabātu juridisko stabilitāti, lēmumi par aizsardzības līmeņa pietiekamību ir regulāri jāizvērtē. Tie var būt arī provizoriski, ja tiek konstatēts risks, ka pastāv konkrētas atšķirības tiesību aktos.

Turklāt VDAR ir paredzēti citi nosūtīšanas instrumenti, piemēram, līgumu standartklausulas, kas daudzuma ziņā ir visvairāk izmantotais nosūtīšanas instruments, saistoši uzņēmuma noteikumi un pienācīgi aizsardzības pasākumi citos juridiski saistošos instrumentos. Tie ir būtiski, jo aizsardzības līmeņa pietiekamības mehānismam ir augstas prasības, un tāpēc nav īstenojams attiecībā ar visām trešām valstīm, pat ja datu nosūtīšana ir nepieciešama. Turklāt līgumu standartklausulas ir tāds nosūtīšanas instruments, kas izplatās daudzās trešās valstīs.

Personas datu nosūtīšanas vieta starptautiskos uzņēmējdarbības un politikas forumos

Pēdējos gados stratēģisku dimensiju ir ieguvis jautājums par starptautisku personas datu plūsmu divpusējās un daudzpusējās tirdzniecības sarunās, kā arī tādos daudzpusējos forumos kā G7 un G20. Minētais jautājums bieži vien ir saistīts ar jautājumu par nepersondatu nosūtīšanu, kas arī ir ļoti stratēģisks jautājums, bet ar atšķirīgu problemātiku. Prezidentvalsts Francija ir izstrādājusi shēmu, lai šajā sakarībā uzskaitītu klausulas un deklarācijas par personas datu nosūtīšanu, uzsverot galvenās tendences šajā jomā un to, cik svarīga ir cieša koordinācija valstu un Eiropas līmenī, lai nodrošinātu konsekventu nostāju visos forumos. Šajā sakarībā tika sagatavots prezidentvalsts ziņojums.

Turklāt 2022. gada 22. februārī notikušajā ministru forumā par sadarbību Indijas reģionā Eiropas Savienība, Austrālija, Dienvidkoreja, Komoru Salas, Indija, Japāna, Jaunzēlande, Maurīcija, Singapūra un Šrilanka – valstis, kas pārstāv vairāk nekā divus miljardus cilvēku, ir parakstījušas kopīgu deklarāciju par privātumu un personas datu aizsardzību.

Turklāt vairākas citas starptautiskas organizācijas, piemēram, Āzijas un Klusā okeāna valstu ekonomiskā sadarbība (*APEC*) un Dienvidaustrumāzijas valstu asociācija (*ASEAN*), ir pievērsušās jautājumam par personas datu nosūtīšanu starptautiskā mērogā, un daudzpusējos forumos pakāpeniski parādās konkurējoši modeļi.

Personas datu nosūtīšana: pirmšķirīga drošības un tiesiskuma problēma

Arvien plašāka digitālo rīku izmantošana visās jomās, tostarp noziedzībā, ir likusi datu nosūtīšanas jautājumam kļūt par būtisku faktoru drošības un noziedzības apkarošanas jomā. Bieži vien izšķiroša nozīme ir iespējai veikt datu apmaiņu ar trešo valstu kompetentajām iestādēm; nosūtīšana ir iespējama tikai saskaņā ar Eiropas tiesisko regulējumu un ievērojot sistēmu, kas atbilst kompetenču sadalījumam starp Savienību un dalībvalstīm. Šādas starptautiskas sarunas var palīdzēt popularizēt Eiropas standartu un pastiprināt globālo konvergenci.

Sarunām par datu aizsardzības noteikumiem ir bijusi arī svarīga nozīme sarunās par Eiropas Padomes Budapeštas konvencijas Otro papildprotokolu par cīņu pret kibernetiskā noziedzību. Eiropas nostājas koordinē Eiropas Komisija. Iespējams, ka tas attieksies arī uz sarunām, kas sākas attiecībā uz projektu ANO Konvencijai par cīņu pret informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošanu noziedzīgiem mērķiem.

Turklāt ir apspriesti un parakstīti vairāki nolīgumi vai par tiem notiek sarunas starp Savienību un vairākām trešām valstīm (Amerikas Savienotajām Valstīm, Kanādu un Austrāliju) saistībā ar tā dēvētā pasažieru datu reģistra PDR ((*Passenger Name Record*)) datu nosūtīšanu; Pie šiem datiem, kas gaisa pārvadātājiem jāievāc no pasažieriem, pieder tāda informācija kā pasažiera vārds un uzvārds, brauciena datumi, maršruts, sēdvietas numurs, bagāžas dati, pasažiera kontaktinformācija un izmantotie maksāšanas līdzekļi. Pēc ES Tiesas 2017. gada 26. jūlija atzinuma, uz kuru atsaucas Eiropas Parlaments, ir precizētas Tiesas prasības attiecībā uz PDR datu nosūtīšanu.

Turklāt jautājums par personas datu nosūtīšanu ir svarīgs jautājums arī saistībā ar dažām divpusējām programmām vai nolīgumiem, kas attiecas uz vīzu izsniegšanas programmu vai vīzu režīma atcelšanu.

Attiecībā uz *Privacy Shield* ("Privātuma vairogs") prezidentvalsts aicinās Komisiju iepazīstināt ar pašreizējo stāvokli šajās diskusijās ar Amerikas Savienotajām Valstīm, un ministri tiks aicināti īpaši atbildēt attiecībā uz izredzēm pieņemt jaunu lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību attiecībā uz norsūtīšanu uz Amerikas Savienotajām Valstīm un garantijām, kas šajā sakarībā šķiet būtiskas.

Viņi tiks aicināti atbildēt arī uz šādu jautājumu: tā kā personas datu nosūtīšana starptautiskā mērogā ir kļuvusi par būtisku stratēģisku jautājumu vairākās svarīgās valsts politikas jomās, vai jūs uzskatāt, ka tādēļ dažādiem institucionāliem rīcībspēkiem, īpaši Komisijai un Padomei, ir viendabīgi jāīsteno saskaņota un vērienīga Eiropas politika?